Barnahus Jönköpings län

Rapport PKS 17 september, 2020

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Nationell tillbakablick – barnahusen i Sverige

- I februari 2005 får dåvarande Rikspolisstyrelsen (i samverkan med Åklagarmyndigheten, Socialstyrelsen och Rättsmedicinalverket) i uppdrag av regeringen att etablera försöksverksamheter för myndighetssamverkan i gemensamma lokaler för barn som misstänks vara utsatta för brott, sk barnahus.

- 2005 startar det första barnahuset i Linköping

- Idag finns det över 30 barnahus, till vilka över hälften av Sveriges 290 kommuner är knutna.

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Nationella riktlinjer (rekommendationer) för vilka delar som ska inbegripas i ett barnahus

- Samverkansavtal
- Mål
- Målgrupp
- Upptagningsområde
- Ekonomi och kostnadsfördelning
- Rutiner för anmälan till socialtjänst och polis
- Samordnarfunktion
- Samråd
- Medhörning vid barnförhör
- Krisbemötande och första krisstöd
- Medicinsk undersökning
- Säkerställande av kompetens
- Dokumentation, uppföljning och utvärdering

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Barnahus Jönköpings län – kort tillbakablick

- I Jönköpings län finns en lång tradition av att samverka kring barn som misstänks ha utsatts för övergrepp.
  1997 började en länsgrupp arbeta med frågor som rör övergrepp mot barn, där samtliga inblandade myndigheter var representerade.

- 2008 genomfördes en förstudie i syfte att utreda förutsättningarna för ett barnahus i Jönköpings län. Beslutet efter denna blev att avvakta med inrättandet.

- 2012 enades dåvarande ledningsgrupp för samverkan mellan kommun och landsting, förstärkt med chefsåklagare och länspolismästare, om att åter verka för ett barnahus i vårt län.

- 2013 formulerade en arbetsgrupp ett samverkansavtal som antogs av samtliga parter 2013-08-31.

Barnahus Jönköpings län startade sin verksamhet 2014 och vid initierandet beslutades att redan från början inkludera och arbeta med alla fyra rummen.

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Barnahus Jönköpings län – organisation och styrning

- Under perioden 2014-2019 hade Jönköpings kommun värdskapet för verksamheten. Sedan juli 2019 finns verksamheten inom ramen för Kommunal utveckling.
- Större beslut som rör socialtjänstens del i barnahus fattas i **socialchefsnätverket** där alla kommuner finns representerade.
- Övriga beslut fattas i **barnahus styrgrupp**. Denna leds av en länets socialchefer. I styrgruppen finns även chefsrepresentant från polismyndigheten, åklagarkammaren samt Region Jönköpings län.
- Verksamhetsnära frågor hanteras i **verksamhetsgruppen**. Där ingår samordnarna, en socialtjänstrepresentant per länsdel, enhetschef för läkare/psykologer samt gruppledare från polisen och åklagare från åklagarkammaren.

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Barnahus Jönköpings län – omfattning

Barnahus i vårt län har verksamhet i samtliga fyra rum

- ✓Brottsutredning (polis, åklagare)
- ✓Samverkan/skydd (representanter för socialtjänsten i länets 13 kommuner)
- ✓Fysisk hälsa (barnläkare)
- ✓Psykisk hälsa (psykolog)

Samordnare

- De nuvarande nationellt framtagna förslagen på riktlinjer för barnahus innehåller ingen beskrivning av **omfattningen** av resurserna kopplade till respektive rum, inte heller vem som bär ansvar för att **finansiera samordnarresursen**.
- Sedan starten av länets barnahus (och fortsatt idag) bidrar samtliga rum med tillräckliga resurser att möta upp behovet av samråd, förhör och läkarundersökningar.
- **Samordnarresursen** finansieras av länets kommuner.

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Barnahus Jönköpings län – samordnarresursen, arbetsuppgifter

- 2014 resurstilldelning 1,0 samordnartjänster, fördelade på två personer.
- Successiv utökning av samordnarresursen kopplad till ökat inflöde och belastning i verksamheten.
- 2019 beslut i länets socialchefsnätverk om en samordnarresurs motsvarande 3,0 tjänster.
- 2019 Polismyndigheten och Region Jönköpings län beslutar om en ekonomisk resurs till barnahusverksamheten motsvarande 100 000 kr per år och verksamhet

✓Samråd
✓Samordna förhör
✓Rådgivning
✓Kunskapsspridning

”Olja i verksamheten”

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Barnahus Jönköpings län – utvärdering

I februari 2018 genomförde Ulrika Börjesson, lektor i socialt arbete vid avdelningen för socialt arbete, Jönköping University, en utvärdering av verksamheten.

Utvärderingen bygger på uppgifter från aktörer i barnahus samtliga fyra rum.

Kort om resultatet:

- ✓Tidigare skedde samverkan kring barn som utsatts för våld på ett annat sätt och på avstånd från varandra.
- ✓Genom barnahus finns det idag i vårt län en tydlighet kring möten och rutiner.
- ✓På barnahus möts samverkande personer regelbundet vilket gör det lättare att arbeta tillsammans kring ärenden.
- ✓Aktörerna beskriver att barnahus underlättat arbetet att bistå utsatta barn. Det är ingen av aktörerna som uttrycker att de vill gå tillbaka till arbetssätt som var före samverkansavtalet skrevs under.
- ✓Samordnarnas roll och arbete lyfts fram som en avgörande faktor för en fungerande samverkan.

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Barnahus Jönköpings län - målgrupp

Målgrupp för Barnahus Jönköpings län är barn 0-18 år som misstänks vara utsatta för

- ***misshandel eller andra våldsbrott*** enl 3 kap Brottsbalken (brott mot liv och hälsa), olaga frihetsberövande, grov fridskränkning, människohandel, olaga tvång, olaga hot, ofredanden, andra brott enligt 4 kap Brottsbalken (brott mot frihet och frid) ***av någon närstående.***
- ***våldtäkt mot barn, sexuellt övergrepp mot barn, sexuellt tvång, våldtäkt, köp av sexuell handling av barn och övriga brott*** enl 6 kap Brottsbalken (sexualbrott, kvinnlig könsstympning enl lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor, ***oavsett vem förövaren är.***

samt

- ***Barn 0-15 år som misstänks vara förövare av sexualbrott***
- ***Barn där en förälder mördar den andre föräldern***

I de angivna brottstyperna inkluderas i förekommande fall även ***brott med hedersmotiv***.

Statistik Barnahus Jönköpings län

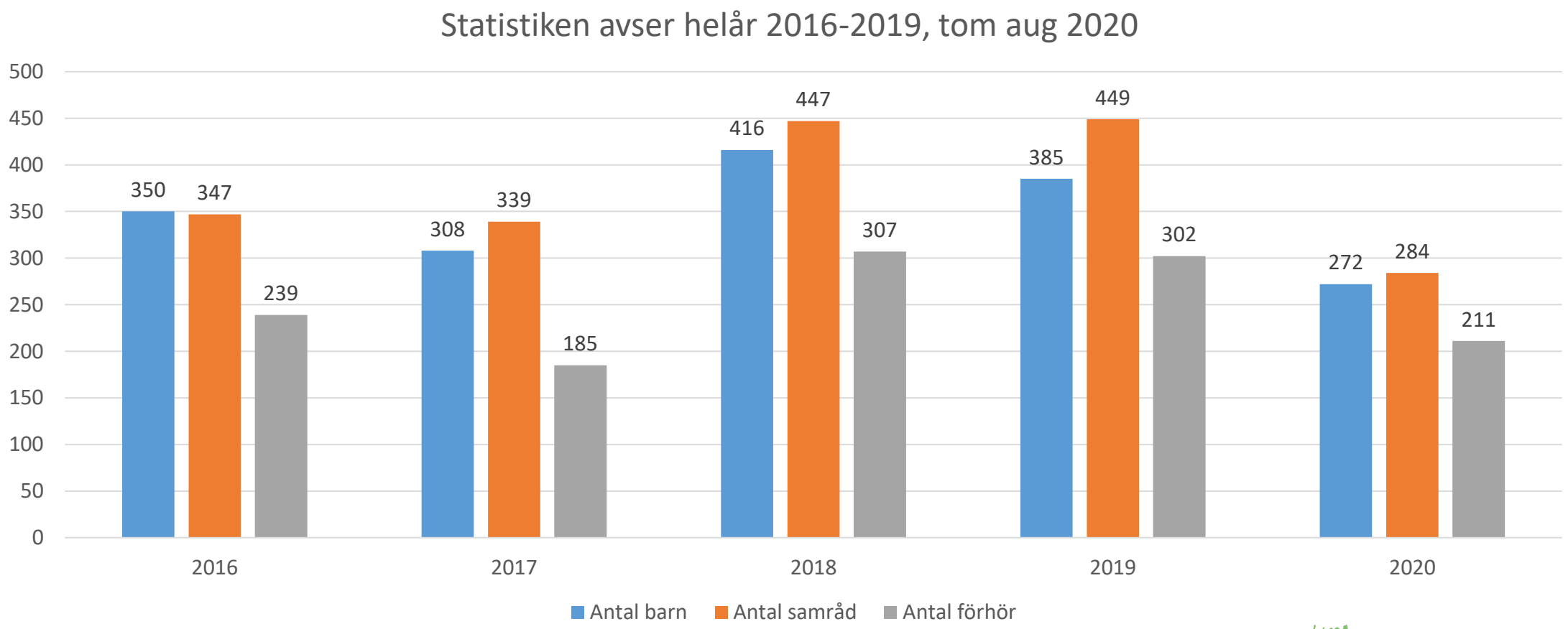

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Barnahus Jönköpings län – en del i utvecklingen av kunskapsstyrningen i Socialtjänsten

Som specialistverksamhet i länet – när det gäller kunskap om och bemötande av barn som utsätts för våld – har barnahus ett uppdrag att bidra till **kunskapsstyrningen i socialtjänsten** inom detta område.

- ✓ *Framtagande av kunskap*: kunskapsinhämtning, samlad erfarenhet av arbete med våldsutsatta barn, kunskap om samverkan
- ✓ *Spridning av kunskap*: föreläsningar, workshops, rådgivning
- ✓ *Implementering av kunskap*: stödjer kommunerna på hemmaplan i implementering av ny kunskap, arbetssätt
- ✓ *Utvärdering av kunskap*: statistik, dialog med kommunerna

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Barnahus Jönköpings län – aktuella utvecklingsarbeten

Under 2017-2019 var länet del av ett utvecklingsprojekt (genom Stiftelsen Allmänna Barnhuset, på uppdrag av regeringen)

- **syfte:** ta fram en modell för stöd och behandling för barn som utsatts för sexuella övergrepp, sexuellt våld eller annat fysiskt våld
- **bakgrund:** barn som varit med om våld eller övergrepp får inte alltid det stöd och den behandling som de behöver och har rätt till
- **insikt:** ingen har överblick över vilka insatser som finns, ingen har i uppdrag att hålla ihop allt det barnet behöver få för sin rehabilitering.

→ **Fjärde rummet** - en modell som stöd för de kommuner och regioner som aktivt vill arbeta för att förbättra möjligheterna för att våldsutsatta barn ska få tillgång till rehabilitering (oavsett rättsprocess)

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Fjärde rummet i Jönköpings län

Figur 4. Barnahusets fyra rum.

Barnahus i centrum av modellen

Samlad kunskap om våld mot barn

Tydligt barnperspektiv

Barnvänlig och trygg miljö

Ansvarar för uppdaterad och relevant information i regionen

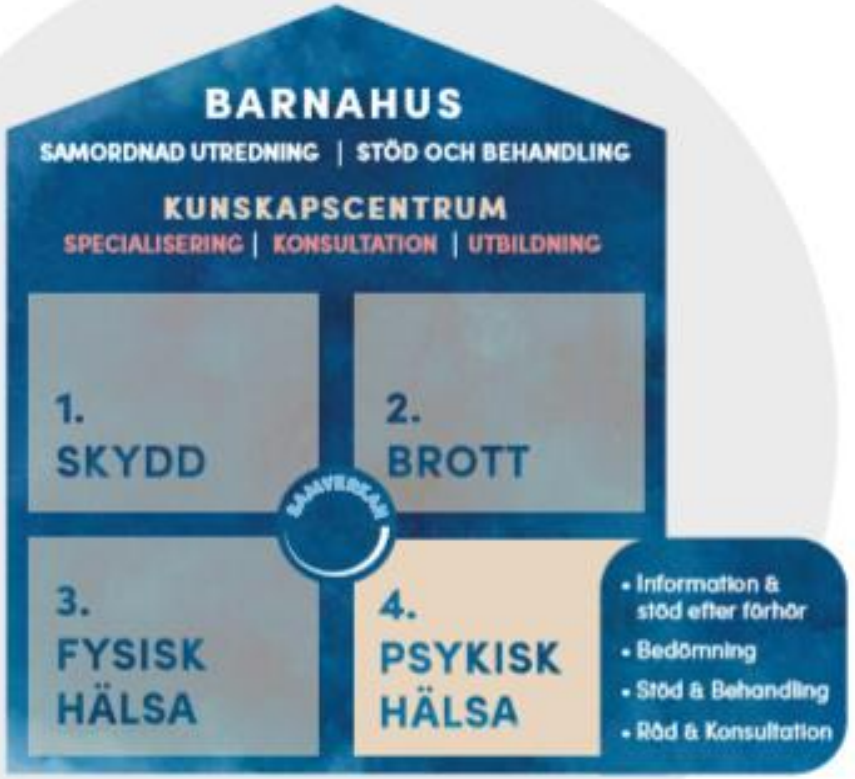

Barnahus Jönköpings län – aktiviteter kopplade till Fjärde rummet

- Kartläggning av aktörer i vårt län som träffar våldsutsatta barn (tex socialtjänsten, BUP, Barn- och ungdomshälsan, ungdomsmottagningarna, ATV)
- Pågående dialog med flera av dessa parter – hur samlar vi våra resurser för att ge våldsutsatta barn rättssäkerhet, skydd, stöd och behandling?

- Krisstöd inom ramen för barnahus
- Efter barnförhöret
- LYLES
- Behandlingssamråd

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Familjehemsresursen Jönköpings län

Rapport PKS 17 september, 2020

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Familjehemsresursen Jönköpings län – kort tillbakablick

- Sedan 2009 har länet haft en diskussion kring länsgemensam rekrytering av familjehem
- 2011 gjordes en kartläggning av familjehemsvården i Jönköpings län (Regionförbundet Jönköpings län, Kommunal utveckling, 2011)

Kort om resultatet:

✓Kartläggningen visade **skillnader i kommunernas arbetssätt för att garantera kvalitet i familjehemsvården**, vilka hade sitt ursprung i kommunernas skilda förutsättningar gällande storlek, ekonomi, personalsituation

✓Möjligheten att erbjuda **utbildning/fortbildning** för familjehemmen varierade i länet

✓Kartläggningen lyfte fram vikten av att ha **ett kritiskt förhållningssätt vid utredning av familjehem** och att **bristen på tillgång till familjehem** kan leda till negativa konsekvenser för barnet

✓Kartläggningen visade att det fanns en **gemensam önskan** i länets kommuner om större tillgång till familjehem i länet samt möjligheten att kontinuerligt kunna erbjuda familjehemmen utbildning

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Familjehemsresursen Jönköpings län – kort tillbakablick

- **2015** görs en utredning som ligger till grund för familjehemsresursens tillkomst i länet (Regionförbundet Jönköpings län Kommunal utveckling, 2015)
- Beslut om familjehemsresursen fattas under år 2015 och resursen blir **operativ i maj 2016**

- **Tolv av länets tretton** kommuner ansluter sig till den länsgemensamma resursen

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Familjehemsresursen Jönköpings län – uppdrag

- **Verksamhetens uppdrag** är att på lika villkor bistå samtliga anslutna kommuner med rekrytering av familjehem, utbildning och fortbildning till familjehem.
- Rekrytering ska ske på sådant sätt att man **tillgodoser barnets/barnens behov** och samtidigt **tillgodoser varje enskild kommuns behov** vad gäller geografi och kvalitet.

- **Målet med verksamheten** är att genom samverkan mellan länets kommuner **effektivisera rekrytering och utbildning av familjehem** för att på så vis höja kvalitén och öka tillgången till lämpliga familjehem.
- Målet med samverkan är att eftersträva **ökad kompetens hos familjehem såväl som hos socialsekreterare inom familjehemsvården**.

(Samverkansavtal, 2016)

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Familjehemsresursen Jönköpings län – organisation och styrning

- Familjehemsresursen **finansieras av kommunerna** utifrån respektive kommuns skattekraft.
- Under perioden 2015-2019 hade Jönköpings kommun värdskapet för verksamheten. **Sedan juli 2019 finns verksamheten inom ramen för Kommunal utveckling**.
- De **kommuner** som anslutit sig till samverkansavtalet kring familjehemsresursen **styr familjehemsresursens verksamhet**.
- Större beslut kring verksamheten fattas i **socialchefsnätverket** där alla kommuner finns representerade.
- Mindre beslut fattas i **familjehemsresursens styrgrupp**. Denna leds av en länets socialchefer samt har en kommunrepresentant/länsdel.

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Familjehemsresursen Jönköpings län – resurser, arbetsuppgifter

- Enheten består av 5,0 familjehemssekreterare samt 0,25 enhetschef

- Budgetramen är den samma idag som vid verksamhetens uppstart 2016

✓Marknadsföring/rekrytering (sociala medier, annonsering, homeparty, familjehemsbanken)
✓Utredning, bedömning
✓Dialog med kommunerna varje vecka. Kommunbesök 4 ggr/år.
✓Grundutbildning för familjehem – ett hem att växa i
✓Fortbildning för familjehem

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Familjehemsresursen Jönköpings län – familjehemmets process

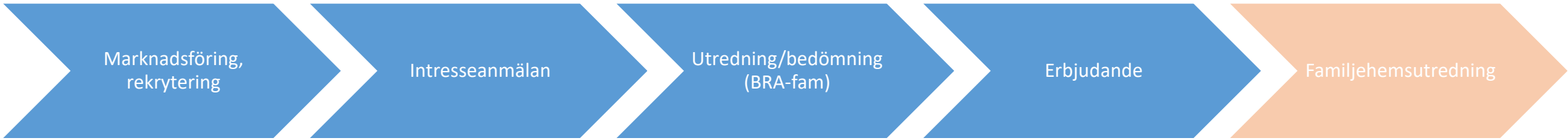

- Brist på familjehem
- Höras i bruset
- Konkurrens
- Ansvar

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Familjehemsresursen Jönköpings län – barnets process

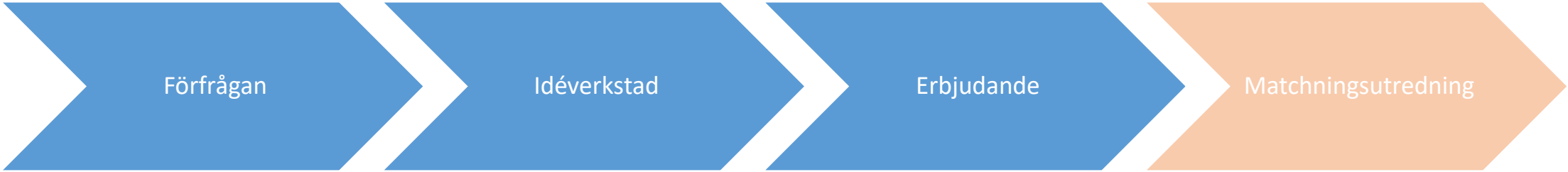

- Bidra till minskad risk för sammanbrott
- ”Familjehemmen är barnens, inte kommunernas”

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Hur många familjer har formellt anmält intresse maj 2016-juni 2019?

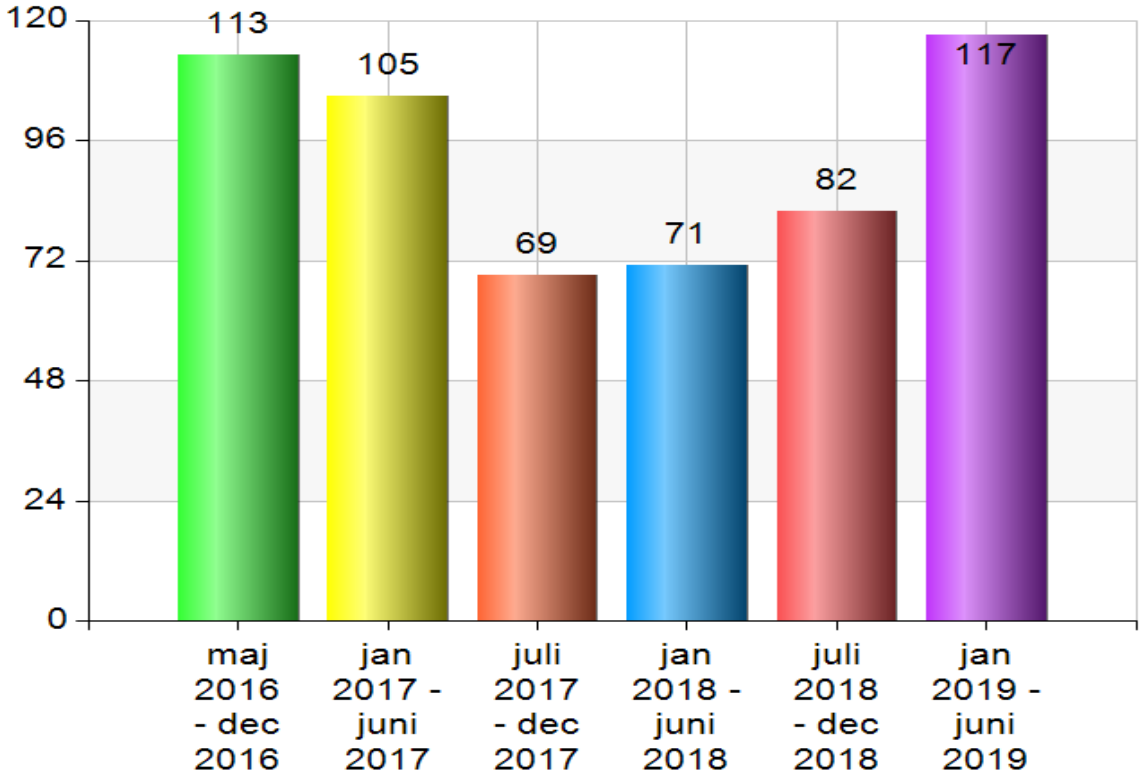

Totalt 557 familjer

Hur många familjehem är grundutredda och har av familjehemsresursen bedömts som möjliga att lämna ut till kommunerna?

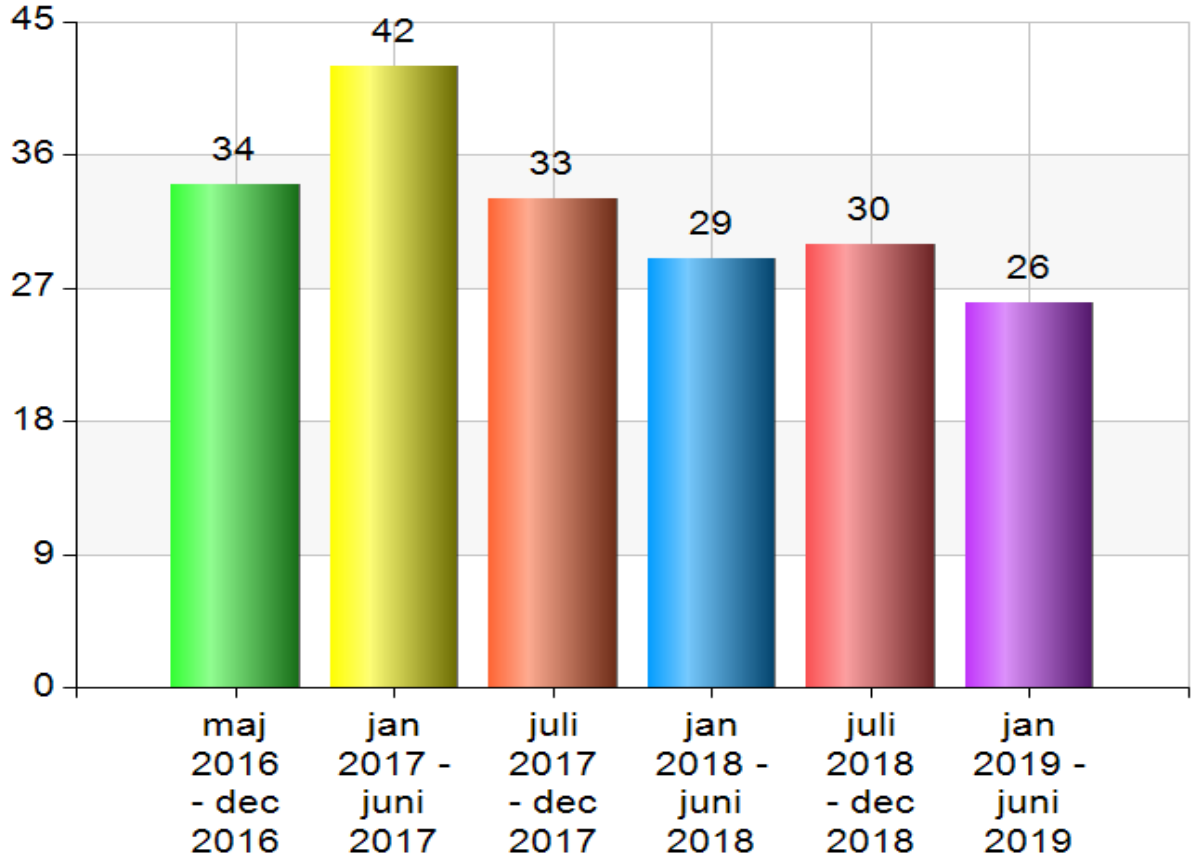

Hur många familjer har formellt anmält intresse, första halvåret 2020?

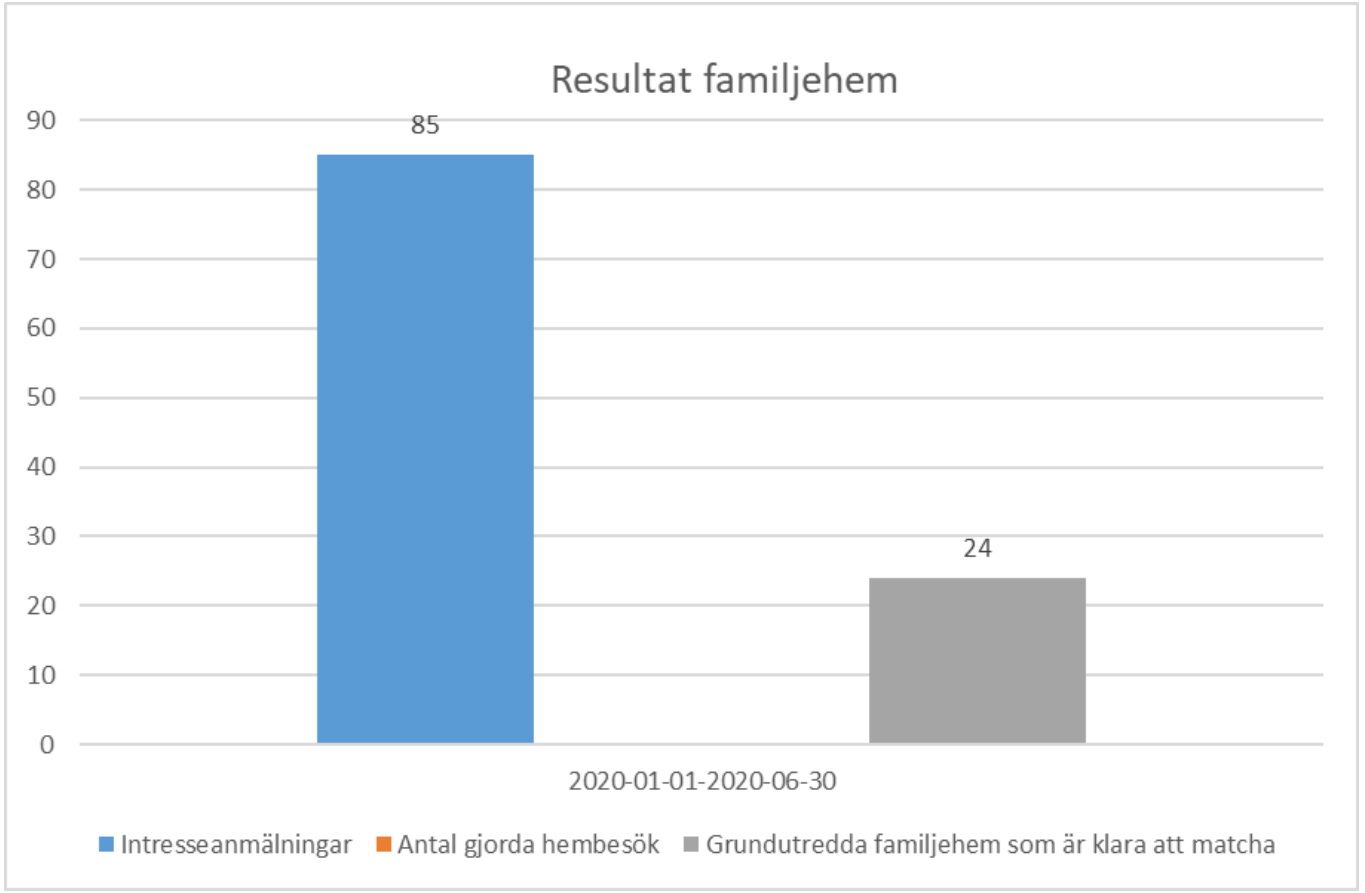

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Hur många förfrågningar har familjehemsresursen fått halvårsvis?

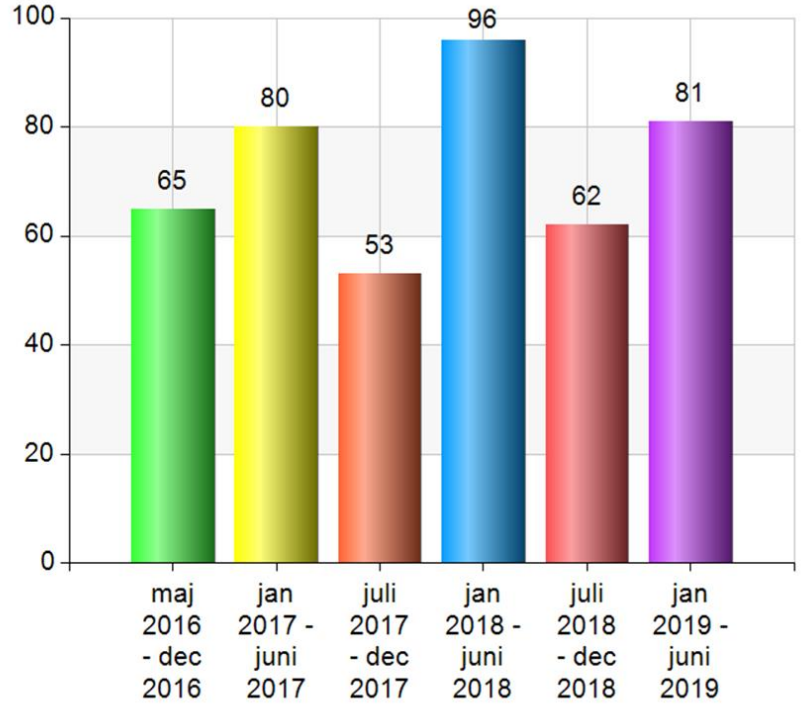

Hur många erbjudanden har familjehemsresursen genererat halvårsvis?

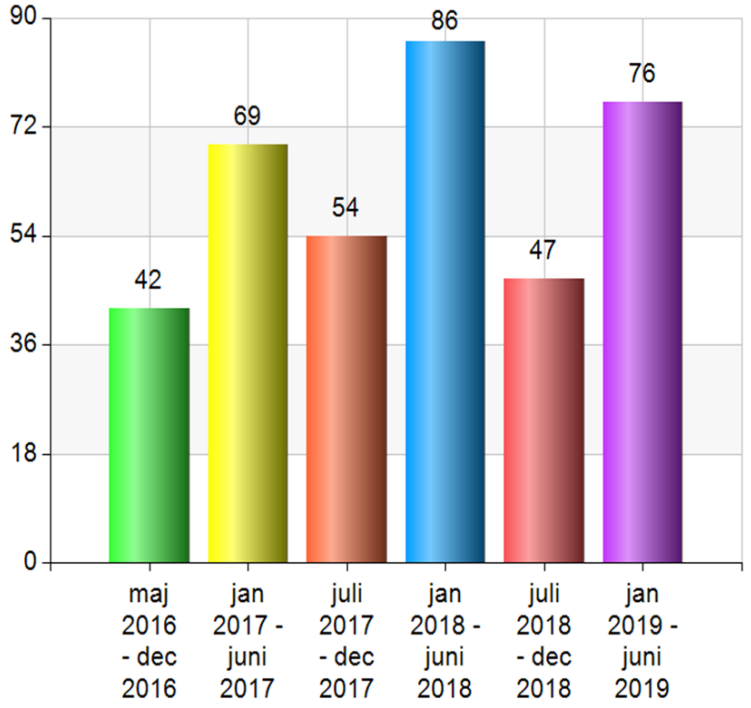

Förfrågningar och matchningar, första halvåret 2020

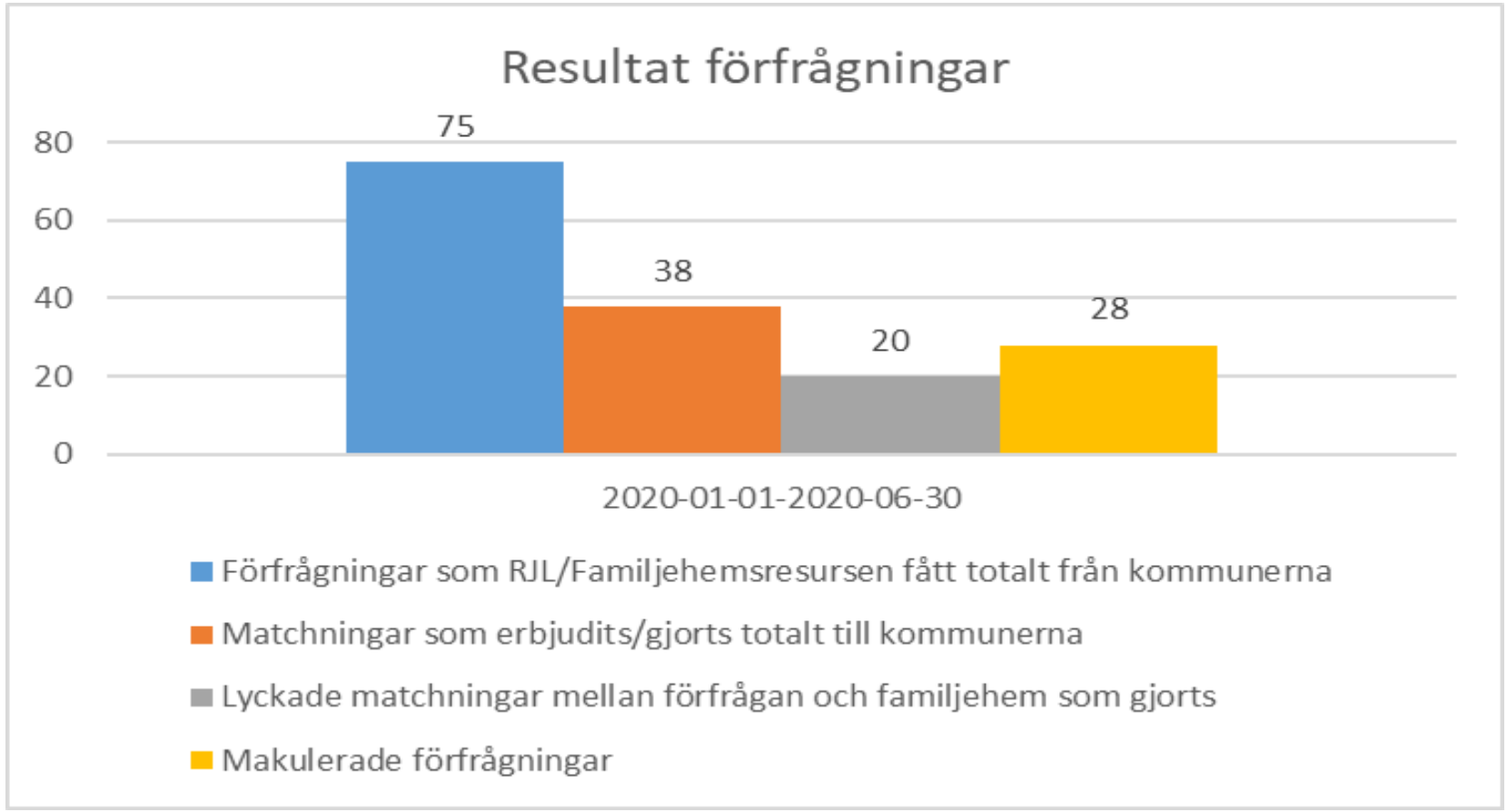

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Familjehemsresursen Jönköpings län - utvärdering

Hösten 2018 genomförde Christina Evaldsson, utvecklingsledare i Enheten för utbildning och kompetensförsörjning Jönköpings kommun, en utvärdering av verksamheten

Kort om resultatet:

- ✓ Den länsgemensamma satsningen på rekrytering av familjehem har visat sig kunna bidra till **större jämlikhet i länet**
- ✓ Ett ökat antal tillgängliga familjehem **förstärker möjligheterna till ett kritiskt förhållningssätt vid utredningen av potentiella familjehem,** vilket ökar chanserna för barn och unga att hamna i ett hem var de kan växa och nå sina fulla potential
- ✓ En länsgemensam samverkan kring familjehemsrekrytering har visat sig ge **goda förutsättning för att kunna vara konkurrenskraftiga gentemot konsulentstödda organisationer**
- ✓ Länet har, i och med den länsgemensamma rekryteringen, nått målet att **höja kvaliteten och öka tillgången till lämpliga familjehem genom att effektivisera rekrytering och utbildning av familjehem**
- ✓ Familjehemsresursen har bidragit till **en ökad kompetens hos familjehem såväl som hos socialsekreterare** inom familjehemsvården

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Familjehemsresursen Jönköpings län – utvecklingsarbete

- **Kommunikationsplan –**
  Vilka målgrupper har vi? Budskap?
  Hur anpassar vi vår information? Kanaler?

- **Risk- och skyddsfaktorer hos ett potentiellt familjehem –**
  Vilka grundkrav bör vi ställa på ett familjehem?
  Ge kommunerna ett bra underlag för sin fortsatta utredning.

- **Bidra till kvalitet i familjehemsvården –**
  Sålla fram rätt familjer, erbjuda utbildning/fortbildning, bidra till att familjehemssekreterare i kommunerna får mer utrymme att stödja och handleda.

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Anna Jonsson

Teamchef FoUrum social välfärd - barn och unga
Barnahus Jönköpings län
Familjehemsresursen Jönköpings län
anna.e.jonsson@rjl.se

Kvalitetsgranskning av Sveriges barnahus

- **2005-2007** – de sex första barnahusverksamheterna i Sverige utvärderas av Rättssociologiska Institutionen vid Lunds Universitet
- **Juni 2009** – barnahusen i Sverige utvärderas av Brottsoffergruppen vid Juridiska institutionen vid Stockholms universitet.
  I uppdraget ingår att ta fram nationella riktlinjer för samverkan i utredningar vid misstanke om brott mot barn.
- **2009** – redovisning av nationella riktlinjer för barnahusen i Sverige. Kriterierna är tillsvidare att betrakta som rekommendationer för vilka delar som ska inbegripas i ett barnahus.
- **2013** – kvalitetsgranskning av de svenska barnahusen genom ett samarbete mellan Linköpings universitet och Rädda Barnen.
  Behov framkommer av ett nationellt kunskapscentrum med ansvar för kompetensutveckling för yrkesverksamma på barnahus samt kvalitetssäkring av barnahusen i Sverige.
- **2015** – Linköpings universitet får i uppdrag att samla och sprida kunskap om våld och övergrepp mot barn. Barnafrid – Nationellt kunskapscentrum inrättas.
- **2018-2019** – Barnafrid utvärderar barnahusen i Sverige med fokus på ett likvärdigt bemötande för brottsutsatta barn